

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ»
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D 2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітньо-професійна програма	«Фінанси, банківська справа та страхування»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Назва кафедри	Фінансів, банківської справи та страхування
Тип дисципліни	Обов'язкова
Семестр	Третій
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	Федина Віта Віталіївна , кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Профайл керівника курсу	http://nasoa.edu.ua/spivrobitnyky/fedina-vita-vitaliyivna/
Контактна інформація керівника курсу (e-mail), сторінка курсу в Moodle	VVFedyna@nasoa.edu.ua https://dist.nasoa.edu.ua/course/view.php?id=129
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Наявність систематичних та ґрунтовних знань з компонентів професійної підготовки освітньої програми, зокрема «Ринок фінансових послуг», «Страховий бізнес», «Антикризове та стратегічне фінансове управління», «Управління фінансовими активами на ринках капіталу», «Прикладна статистика у фінансовій сфері».

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:					
			Лекцій	Практ. занять	Лабор. занять	Індив.-консульт.	Сам. підготовка	Вид підсумкового контролю
			Денна форма навчання					
			22	26			102	Екзамен
			Заочна форма					
	5	150	2	4			144	Екзамен

Опис дисципліни	Навчальна дисципліна: «Управління банківськими ризиками» є обов'язковою компонентою навчального плану. Мета вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо управління банківськими ризиками в умовах динамічного фінансового середовища. Завдання вивчення навчальної дисципліни: ознайомлення із сутністю та ключовими поняттями банківських ризиків; вивчення їх класифікації, чинників виникнення та впливу на діяльність банку; опанування теоретико-методичних засад і механізму управління банківськими ризиками для успішного застосування у практиці банківської діяльності; засвоєння процесу організації системи ризик-менеджменту та основних методів кількісної й якісної оцінки ризиків; вивчення регуляторних та нормативних вимог щодо управління ризиками банків; опанування особливостей управління різними видами ризиків - кредитним, ринковим, процентним, ліквідності, операційним, комплаєнс-ризиком, стратегічним і ризиком репутації; набуття практичних навичок розробки та реалізації заходів із мінімізації ризиків, а також використання сучасних підходів і технологій у сфері ризик-менеджменту з урахуванням міжнародного досвіду. Формат проведення дисципліни: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.
Професійні компетентності	ЗК 3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). СК 1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності. СК 3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК 7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК 8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК 10. Здатність приймати обґрунтовані фінансові рішення з урахуванням стратегічних цілей, ризиків та специфіки управління фінансами в корпоративному і публічному секторах. СК 11. Здатність застосовувати методи прикладної статистики та інноваційні підходи для обґрунтування управлінських рішень у розв'язанні складних фінансових завдань.
Програмні результати навчання	ПР 01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності. ПР 02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і

	методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. ПР 04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. ПР 06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях. ПР 07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності. ПР 08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними. ПР 09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. ПР 11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень. ПР 12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів. ПР 14. Вміти приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням стратегічних цілей, ризиків та специфіки управління фінансами в корпоративному і публічному секторах. ПР 15. Застосовувати методи прикладної статистики та інноваційні підходи для аналізу, прогнозування та обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
Тематика навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади управління банківськими ризиками Тема 1. Теоретичні основи банківських ризиків Тема 2. Організація системи управління ризиками в банку Тема 3. Процес управління банківськими ризиками Тема 4. Регуляторні та нормативні засади управління ризиками банків Змістовий модуль 2. Особливості управління різними видами банківських ризиків Тема 5. Управління кредитним ризиком банку Тема 6. Управління ризиком ліквідності та процентним ризиком банку Тема 7. Управління ринковим ризиком банківської установи Тема 8. Управління операційним ризиком банку Тема 9. Управління комплаєнс-ризиком банківської установи Тема 10. Управління стратегічним ризиком та ризиком репутації у банку Тема 11. Сучасні підходи та тенденції в управлінні банківськими ризиками
Методи навчання	Для досягнення навчальних цілей, розвитку особистісних якостей і професійної підготовки здобувачів освіти передбачається застосування різноманітних методів навчання, зокрема: - словесні (лекція, семінари, бесіда, розповідь); - наочні (ілюстрація, демонстрація, презентація);

	- практичні (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації); - репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові); - стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітації); - контролю і самоконтролю (усні та письмові перевірки, тестування тощо).
Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер або ноутбук, використання платформи Microsoft Teams та Moodle для дистанційного навчання.
Політики навчальної дисципліни	Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОН є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: Положенням про академічну доброчесність Національної академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОН, протокол від 24 квітня 2020 р. № 8. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН та Положення про академічну доброчесність у НАСОН у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми» Політика щодо відвідування занять. Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. Політика щодо перескладання. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання екзамену проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально-методичним відділом. Політика щодо оскарження результатів оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженого рішенням Вченої ради НАСОН, протокол від 25 травня 2020 р. № 9.

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 34 бали, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Управління банківськими ризиками» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
<i>Денна форма навчання</i>		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	Максимум – 4 бали
	Творче завдання: виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації) або успішне проходження курсу на національній едьютейнмент платформі актуальних знань та навичок Дія.Освіта	Максимум – 6 балів
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульний контроль № 1	Максимум – 10 балів
	Модульний контроль № 2	Максимум – 10 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Екзамен	Максимум – 30 балів
<i>Заочна форма навчання</i>		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	-
	Модульний контроль № 1	Максимум – 35 балів
	Модульний контроль № 2	Максимум – 35 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Екзамен	Максимум – 30 балів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та модульний контроль													Екзамен	Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2										ТЗ
T1	T2	T3	T4	МКР	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	МКР			
4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	4	4	10	6	30	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання поточного контролю

Поточний контроль проводиться викладачем на практичних заняттях протягом семестру шляхом перевірки завдань за кожною темою курсу та виконання творчого завдання у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації) або успішного проходження курсу на національній едьютейнмент платформі актуальних знань та навичок Дія.Освіта (всього 50 балів за семестр).

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- тези, статті, реферати, есе по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувачів та виступи на наукових заходах;
- інші види творчих та групових завдань.

Практичні заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на практичному занятті. Робота на практичному занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на практичному занятті становить 4 бали. Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення практичних занять у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
3-4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1-2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Творче завдання спрямоване на закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок з дисципліни «Управління банківськими ризиками». Завдання виконується протягом опрацювання тем змістовного модуля 1 та 2.

Творче завдання з дисципліни виконується у формі написання та публікації (прийняття до публікації) тез доповідей або проходження курсу «10 запитань фінансовому коучу» та отримання сертифікату на національній едьютейнмент платформі актуальних знань та навичок Дія.Освіта за посиланням: <https://osvita.diaa.gov.ua/courses/10-questions-to-financial-coach>

1. Класифікація банківських ризиків: сучасні підходи та їхнє значення для ризик-менеджменту.
 2. Роль ризик-менеджменту у забезпеченні фінансової стійкості банку.
 3. Вплив макроекономічних факторів на рівень системних ризиків у банківському секторі.
 4. Методи кількісної оцінки фінансових ризиків банку (наприклад, VaR, стрес-тестування).
 5. Інструменти мінімізації кредитних ризиків: сучасні практики та виклики.
 6. Управління ризиком ліквідності банку в умовах економічної нестабільності.
 7. Процентний ризик: методи вимірювання та стратегії хеджування.
 8. Особливості управління операційними ризиками в умовах цифровізації банківської діяльності.
 9. Ризик репутації банку: фактори впливу та стратегії його захисту.
 10. Моральний ризик у банківському секторі: причини виникнення та методи запобігання.
 11. Антикризове управління банківською системою: досвід України та світу.
 12. Вплив геополітичних подій на рівень банківських ризиків (на прикладі повномасштабного вторгнення в Україну).
 13. Кіберризики у банківській сфері: загрози та захисні механізми.
 14. Регулювання банківських ризиків: Базельські угоди та їх імплементація.
 15. Роль внутрішнього аудиту у системі управління банківськими ризиками.
 16. Управління ризиком капіталу банку.
 17. Впровадження нових технологій (AI, Big Data) у процеси ризик-менеджменту в банках.
 18. Кліматичні ризики та їх вплив на банківський сектор.
 19. Відповідальність керівництва банку за ефективність системи ризик-менеджменту.
 20. Перспективи розвитку ризик-менеджменту у банківській системі України.
- Творче завдання з дисципліни оцінюється в 6 балів.

Критерії оцінювання модульного контролю

Формою модульного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюються від 0 до 10/35 балів.

Розподіл балів в межах модульних контрольних робіт

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання (денна/заочна форма)
Тестові завдання закритої форми	10 (40×0,25) / 35 (40×0,875)
Всього	10 / 35

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є екзамен, який проводиться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюється від 0 до 30 балів.

Розподіл балів в межах підсумкового контролю

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Тестові завдання закритої форми	30 (60×0,5)
Всього	30

Критерії оцінювання тестових завдань закритої форми

Критерії оцінювання	Кількість балів
Здобувач дав правильні відповіді на 90-100% тестових запитань	27-30
Здобувач дав правильні відповіді на 82-89% тестових запитань	23-26
Здобувач дав правильні відповіді на 74-81% тестових запитань	20-22
Здобувач дав правильні відповіді на 64-73% тестових запитань	17-19
Здобувач дав правильні відповіді на 60-63% тестових запитань	15-16
Здобувач дав правильні відповіді менше ніж на 60% тестових запитань	0-14

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	90-100	A	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, достатньо реалізовує теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, виконав практичні завдання відмінно або з незначною кількістю помилок. За час навчання при проведенні практичних занять проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються
<i>Добре</i>	82-89	B	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною
	74-81	C	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
<i>Задовільно</i>	64-73	D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок
	60-63	E	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. 3

			використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
Незадовільно	35-59	FX	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання.
	1-34	F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язкове повторне вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Сутність банківського ризику та його місце у діяльності банку.
2. Класифікація банківських ризиків: основні підходи та критерії.
3. Причини виникнення та фактори впливу на банківські ризики.
4. Зовнішні та внутрішні чинники банківських ризиків.
5. Системні та несистемні банківські ризики.
6. Ризик-профіль банку: зміст та особливості формування.
7. Індивідуальні та портфельні банківські ризики.
8. Особливості банківських ризиків у порівнянні з ризиками інших фінансових установ.
9. Міжнародні підходи до класифікації банківських ризиків.
10. Принципи побудови ефективної системи ризик-менеджменту в банку.
11. Структура системи управління ризиками у банківській установі.
12. Роль та функції підрозділів з управління ризиками у банку.
13. Організаційна структура ризик-менеджменту у зарубіжних банках.
14. Взаємодія системи ризик-менеджменту з іншими підрозділами банку.
15. Культура управління ризиками у банківській установі.
16. Відповідальність ради директорів та правління банку за управління ризиками.
17. Система внутрішнього контролю та її значення в управлінні ризиками.
18. Інформаційне забезпечення ризик-менеджменту.
19. Роль незалежного аудиту в управлінні банківськими ризиками.
20. Основні етапи процесу управління банківськими ризиками.
21. Ідентифікація банківських ризиків: методи та підходи.
22. Методичне забезпечення ідентифікації банківських ризиків.
23. Якісні методи аналізу та оцінювання фінансових ризиків банку.
24. Кількісні методи аналізу та оцінювання фінансових ризиків банку.
25. Сутність та застосування стрес-тестування у банківському ризик-менеджменті.
26. Інструментарій регулювання банківських ризиків.
27. Роль диверсифікації у мінімізації банківських ризиків.
28. Моніторинг і контроль банківських ризиків.
29. Документування процесів ризик-менеджменту.
30. Регуляторні вимоги НБУ щодо управління банківськими ризиками.
31. Міжнародні стандарти управління ризиками (Базельські угоди).

32. Концепція Basel III та її вплив на банківський сектор України.
33. Нормативно-правові акти ЄС щодо банківського ризик-менеджменту.
34. Вимоги до капіталу банків у контексті ризик-менеджменту.
35. Регулювання ліквідності банків відповідно до міжнародних стандартів.
36. Вимоги до систем внутрішнього контролю банку.
37. Практика регуляторного нагляду за ризиками в банках України.
38. Порівняння регуляторних вимог до ризик-менеджменту в Україні та ЄС.
39. Роль міжнародних фінансових організацій у формуванні стандартів управління ризиками.
40. Сутність кредитного ризику та його особливості.
41. Чинники виникнення кредитного ризику.
42. Методи оцінювання кредитного ризику позичальників.
43. Система кредитного скорингу.
44. Управління кредитним портфелем банку.
45. Забезпечення як інструмент зниження кредитного ризику.
46. Проблемні кредити та методи їх реструктуризації.
47. Резервування коштів для покриття кредитних ризиків.
48. Роль диверсифікації в управлінні кредитним ризиком.
49. Практика управління кредитним ризиком у зарубіжних банках.
50. Сутність ризику ліквідності та його види.
51. Фактори, що впливають на ризик ліквідності.
52. Методи аналізу ліквідності банку.
53. Управління активами і пасивами як інструмент управління ліквідністю.
54. Нормативи ліквідності банків в Україні.
55. Сутність процентного ризику та його форми.
56. Методи управління процентним ризиком.
57. Геп-аналіз у системі управління процентним ризиком.
58. Використання деривативів для хеджування процентного ризику.
59. Роль НБУ у регулюванні ризику ліквідності та процентного ризику банків.
60. Сутність ринкового ризику та його складові.
61. Валютний ризик та методи його управління.
62. Фондовий ризик: характеристика та методи оцінки.
63. Методи VAR (Value at Risk) для оцінки ринкового ризику.
64. Хеджування як інструмент управління ринковим ризиком.
65. Використання фінансових деривативів для зниження ринкового ризику.
66. Практика управління ринковим ризиком у світових банках.
67. Роль диверсифікації в управлінні ринковим ризиком.
68. Ринковий ризик у кризових умовах: уроки світових фінансових криз.
69. Регуляторні вимоги до управління ринковим ризиком.
70. Сутність операційного ризику та його місце у діяльності банку.
71. Джерела виникнення операційного ризику.
72. Види операційного ризику.
73. Методи виявлення та оцінки операційних ризиків.
74. Система внутрішнього контролю як інструмент зниження операційних ризиків.
75. Управління людським фактором в контексті операційного ризику.
76. Використання ІТ-рішень для управління операційним ризиком.
77. Страхування як метод мінімізації операційних ризиків.
78. Практика управління операційним ризиком у зарубіжних банках.
79. Регуляторні вимоги щодо управління операційним ризиком.
80. Сутність та значення компласнс-ризiku для банку.
81. Джерела виникнення компласнс-ризiku.

82. Роль комплаєнс-підрозділу у банку.
83. Міжнародні стандарти комплаєнс-контролю.
84. Інструменти та процедури управління комплаєнс-ризиком.
85. Вплив порушення комплаєнс-вимог на діяльність банку.
86. Комплаєнс-ризик у сфері запобігання відмиванню коштів (AML).
87. Регулювання комплаєнс-ризик у банках України.
88. Відповідальність банків за недотримання комплаєнс-вимог.
89. Практичні приклади реалізації комплаєнс-систем у міжнародних банках.
90. Сутність стратегічного ризику та його причини.
91. Методи управління стратегічним ризиком у банках.
92. Взаємозв'язок стратегічного ризику з іншими видами ризиків.
93. Сутність репутаційного ризику та його чинники.
94. Роль корпоративної культури у зниженні репутаційного ризику.
95. Вплив публічної інформації та ЗМІ на репутацію банку.
96. Інструменти управління репутаційним ризиком.
97. Кризові комунікації як метод мінімізації репутаційного ризику.
98. Міжнародний досвід управління стратегічним та репутаційним ризиком.
99. Наслідки реалізації стратегічного та репутаційного ризику для банку.
100. Сучасні тенденції розвитку банківського ризик-менеджменту: цифровізація, ESG-ризик, фінтех.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Банківський менеджмент: навчальний посібник / Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М. 3-тє вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2022. 170 с.
2. Електронний словник Національного банку України. *Офіційний сайт Національного банку України.* URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32278664&cat_id=32278660
3. Котковський В.С., Неізнєвна О.В. Банківські операції : навч.посібн. Київ : Кондор, 2021. 498 с.
4. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» : постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>
5. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України : затверджено постановою Правління Національного банку України від 02 серпня 2004р. № 361. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04#Text>
6. Основні принципи ефективного банківського нагляду. Базельський комітет з банківського нагляду. Квітень 2024 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Core Principles for effective banking supervision-April_2024_ua.pdf?v=7
7. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : затверджено Постановою Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#n16>
8. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

10. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : затверджено постановою Правління Національного банку України 30.06.2016 р. № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>

11. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лют. 2012 р. № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

12. Фінансова стабільність. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability>

Допоміжна:

1. Абрамова А. С. Система ризиків діяльності комерційних банків в умовах цифровізації. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 4(28). С. 186–193. DOI: 10.25140/2411-5215-2021-4(28)-186-193.

2. Агрес О., Дубинецька П., Содом Р. Ризики банківського сектору в умовах макроекономічної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-151>

3. Біла книга з управління екологічними, соціальними та управлінськими (ESG) ризиками у фінансовому секторі. НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Bila_knyga_2025_fin.pdf?v=13

4. Бобиль В. В., Марценюк Л. В., Аберніхіна І. Г. Сучасна політика управління фінансовими ризиками банку. *Ефективна економіка*. 2022. № 6. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.6.6>.

5. Богріновцева Л. М., Заїчко І. В., Федина В. В. Управління кредитним ризиком банку на фінансовому ринку: теоретичний аспект. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. (2 (11)). С. 283-289. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.11-46>

6. Богріновцева Л. М., Федина В. В. Роль комплаєнсу в розвитку культури управління банківськими ризиками. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. №10. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15236915>

7. Вовченко О. С., Єгоричева С. Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. 233 с.

8. Волкова В.В., Власенко О.С. Підвищення якості кредитного портфеля як чинник мінімізації кредитного ризику банку. *Економіка і організація управління*. 2021. Вип. 2, № 42. С. 76–82. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.8>

9. Житар М.О., Федина В.В., Богріновцева Л.М. Розвиток комплаєнс-менеджменту у вітчизняній банківській практиці. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №3(54). URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/issue/view/35>

10. Забчук Г., Івашук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Випуск 1-2. С. 50-61. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050>

11. Забчук Г., Івашук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. № 1-2. С. 50–61. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050>

12. Зубова В. В. Розробка методів та моделей прийняття рішень по управлінню ризиками в діяльності банків. *Академічні візії*. 2025. № 39. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1735>

13. Коломієць Ю. Ю., Кочорба В. Ю. Оцінювання кредитних ризиків у системі ризик-менеджменту банківських структур. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 320–332. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2024_1_41

14. Краснова І. В., Громницька І. Ю., Васьківська Н. О. Модель стрестестування ризику ліквідності банків в Україні. Підприємництво та інновації. 2023. № 29. С. 122–131. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ddc54d08-33c0-4bcb-b11c-d59bee1982f3/content>

15. Мирошнік Д., Богуславська С. Аналіз ризиків та стратегій управління ними в банківській сфері в умовах фінансової нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-42>.

16. Охрименко І.Б., Ярошенко С.С. Сучасні реалії прояву та управління процентним ризиком банку в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. Вип. 8, № 10. С. 258–268. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-8\(10\)-258-268](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-8(10)-258-268) URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/2207/2208>

17. Політика з розвитку сталого фінансування. *Офіційний сайт Національного банку України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ESG%20strategy_public.pdf?v=13

18. Федина В. В. Зелений банкінг: проблеми та перспективи становлення в Україні. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. №6(15). С. 178-183. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.15-28>

19. Федина В. В., Тимошук Л.М. Засоби щодо мінімізації кредитного ризику в умовах воєнного стану. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови*: зб. тез доповідей VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 31 травня 2024 р.). Ірпінь: ДПУ, 2024. С. 289-291. URL: <http://surl.li/rgtksd>

20. Федина В.В. Інноваційні інструменти розвитку кредитного ринку України. *Сучасна статистика*: матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди Дня працівників статистики (м. Київ, 6 грудня 2024р.). Київ: «Інформаційно-аналітичне агентство», 2024. С.132-137. URL: <https://ir.nasoa.edu.ua/items/a58137fa-d584-4609-9809-87e032caae6>

21. Федина В.В. Кредитний ризик банку: сутність та причини виникнення. *Підприємництво і торгівля*. 2023. № 39. С. 223-228. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/1501/1412>

22. Федина В.В. Світовий досвід управління кредитними ризиками банків та його адаптація в Україні. *Сучасна статистика*: матеріали XXI Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди Дня працівників статистики (м. Київ, 5 грудня 2023р.). Київ: «Інформаційно-аналітичне агентство», 2023. С. 266-272. URL: <https://ir.nasoa.edu.ua/items/19e29bae-f7c0-461f-89e8-09b7e70bc2a5>

23. Федина В.В. Скорингова система оцінки кредитоспроможності позичальника як спосіб мінімізації кредитного ризику банку. *Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти*: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. у 2-х ч. (м. Київ, 15 жовтня 2024 р.). Київ, Інтерсервіс, 2024. Ч. 1. С. 323-327. URL: <https://ir.nasoa.edu.ua/items/37ab71bb-9721-49a2-b0e7-11323ed8405c>

24. Kryshal H., Samofalova M., Sakhno L., Fedyna V., Mokiienko T., Yermolaieva M. Cyber risks in the financial and banking system: analysis of direct and systemic losses. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2025. Т. 2. №61. С. 125-140. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.61.2025.4672>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58496421600> (Scopus).

25. Li G., Elahi E., Zhao L. Fintech, Bank Risk-Taking, and Risk-Warning for Commercial Banks in the Era of Digital Technology. *Front. Psychol.* 2022. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.934053

26. Mapping Ukraine's Financial Markets and Corporate Governance Framework for a Sustainable Recovery, *OECD Publishing, Paris*, 2025. DOI: <https://doi.org/10.1787/866c5c44-en>

27. Risk Management in Banking: Types & Best Practices for Mitigation, Unit 21, January 10, 2024. URL: <https://www.unit21.ai/blog/risk-management-in-banking#:~:text=What%20is%20Risk%20Management%20in%20Banking?%20Risk,banks%20create%20and%20manage%20money%20for%20others>.

28. Sanjay, J. Evolution of risk management in banking. PwC Middle East Banking Study 2024. URL: <https://www.pwc.com/m1/en/publications/2025/docs/pwc-middle-east-banking-study-2024.pdf>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua
5. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Асоціації українських банків. URL: <https://aub.org.ua/>
7. Офіційний сайт Незалежної асоціації банків України. URL: <https://nabu.ua/>
8. Мінфін. Банківський сектор. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/>
9. Опендатабот. Фінансові результати банків. URL: <https://opendatabot.ua/analytics>

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування, протокол №1 від 28 серпня 2025р.